

Dámy a pánové, vážené kolegyně a kolegové,

ve svém vystoupení vás chci seznámit se zkušenostmi z pilotního nasazení Rubikonu na naší škole, Základní škole, Železnická ulice v Jičíně.

Rubikon jsme hráli ve dvou třídách 7. ročníku v předmětu Výchova ke zdraví. Jako třídní učitelky jsme byly pověřeny ředitelem školy řízením celého projektu já a moje kolegyně Renata Doškářová. A tak jsem se dostala k Rubikonu. Po úvodním školení pilotních učitelů jsem včas seznámila svých 27 živých sedmáků s projektem a mohu říci: byli tak motivováni, že se nemohli dočkat spuštění hry. Radovali se, že jsou těmi žáky, kteří jako první budou ověřovat a připomínkovat projekt Rubikon, tedy že se budou podílet na tvorbě něčeho nového a neznámého. Vypravovali si o tom se svými vrstevníky ve městě a těšilo je, že v Jičíně jsou to právě oni a ještě sedmáci ze druhé základní školy, jinak nikdo.

Spuštění hry se na naší škole z organizačních důvodů - proti jiným pilotním školám - trochu pozdrželo, a proto byl zkušební provoz krátký. Přesto jsme si všichni - žáci, kolegové i my, pilotní učitelky a starostky svých obcí - zkusili fungování hry a ovládání i využití administrace. Po ostrém spuštění braly děti hru jako zpestření výuky. Neprobíhalo klasické vyučování v jedné třídě, ale žáci byli rozděleni do dvou skupin, a to kvůli počtu počítačů. Jedna skupina, jičínští žáci, hrála ráno od sedmi hodin a druhá skupina - dojíždějící žáci - v rámci rozvrhu 5. vyučovací hodinu, a to souběžně v obou třídách. Nestalo se, že by děti na ranní hru Rubikonu nepřišly, naopak stály před školou a vyhlížely mě.

Chci zdůraznit, že Rubikon, to není jen hra na počítači, kdy se každý hráč stará o svou postavičku, nakupuje, krmí svého avatara, dbá o jeho zdraví, spánek, zařizuje dům, chodí si číst na radnici zprávy od starosty a zaplatit daň, loví ryby, hraje fotbal, prochází se v horách, řeší krizové situace v obci... Rubikon vidím jako šanci k ovlivňování žáků, k výchově žáků. Tak jak se hra postupně rozvíjí, nabízí učitelům v roli starosty nejrůznější příležitosti k hledání variant pro řešení situací daných scénářem, ale i těch skutečných, které přináší život dětí v kolektivu. Je ale na učitelích, jak konkrétních situací využijí, jak vede své žáky.

Svoje tvrzení chci doložit několika příklady:

Chlapci a děvčata samozřejmě sledovali, jak se chovají jejich postavičky v prostředí obce, ale začali si více všímat svého chování ve skutečném životě, a to nejen ve škole, ale i mimo školu. Na Spolužácích se skupinka několika dívek a jednoho chlapce spikla proti hodné, čestné dívce, premiantce třídy, která je zřejmě popouzela svým chováním a svými výsledky. Na celou situaci mě bezděčně při Rubikonu upozornil Daník. "To byste koukala, paní učitelko, co si píšou na Spolužácích, jaké používají výrazy." Tak jsem do dění vstoupila a to, co jsem četla, byly slovní útoky. Vyslechla jsem názory zúčastněných, vysvětlovala a řešila. Objekt útoků - Tereza - by za mnou nikdy nepřišla, aby si stěžovala. Nepřišli ani rodiče, i když věděli, že se jejich dcera kvůli tomu trápí. Vyslechla jsem názory zúčastněných, vysvětlovala a řešila. Mezi aktéry byl i rytíř Rubikonu, a i když jeho podíl byl menší, musela jsem ho degradovat. Myslím, že ho to dost mrzelo. Zúčastněné dívky si zavřely cestu k rytířství úplně. Rytíř nepomlouvá, nevysmívá se, neočerňuje, není neupřímný. To byla situace, kdy skutečný život ovlivnil "hru na život" - Rubikon.

Někteří jedinci šli ještě dále, projevíli odvahu přímo ovlivňovat, nebo dokonce zastavit chování spolužáků.

Můj žák Pavel, do kterého bych to nikdy neřekla (žák s výborným prospěchem a bezproblémovým chováním, velmi klidný chlapec, jenž mi pravidelně dával k Vánocům čokoládu s vlastnoručně napsaným přáním, které jsem si dojatá ukládala) mě - tedy moji postavičku - valil do vody, i když dobře věděl, že tím ohrožuje můj život. Ale Eliška, zrovna přítomná ve hře, ho upozorovala a napomenula, ať paní učitelku nechá být. Ale on nepřestal. A nyní cituji: "Tak jsem k němu, paní učitelko, musela jít a bouchnout ho, aby vás nechal. A zčervenala mi aura. Ale já jsem to musela udělat, protože vás Pavel chtěl utopit." A Eliška měla výčitky svědomí: bouchla do spolužáka, aby mi zachránila život, a potom ho ještě musela "udat", aby mi vysvětlila svoji červenou auru.

Proč to ten chlapec udělal? Na moji otázku se jen usmíval. Myslím, že se mi neměl za co mstít. Jen chtěl zkusit nějak pokořit "autoritu", kterou pro něj jako učitelka představuji. Možná toho už měl dost být stále ten hodný. Chtěl si zkusit něco, co by ve skutečném životě neudělal. I to umožňuje Rubikon: přináší překvapivé situace, k nimž bychom se bez Rubikonu vůbec v žákovském kolektivu nedostali. Děti nemusí být takové, jaké se nám jeví ve školních lavicích, i když je učíme třeba dva roky jako já své loňské sedmáky. Nemusíme je znát a stále nás mohou překvapovat.

Třetí poznání: Žáci projevovali radost nad tím, že i já s nimi žiji ve vesnici, i když jako starosta, že mezi ně patřím, že s nimi hraji hru a „čtuji“. Paní učitelko, budete hrát s námi? Já jsem vám včera psala. Budete večer na Rubikonu? Prostřednictvím Rubikonu jsme se navzájem přiblížili, já jsem si našla cestu k několika děvčatům, která se do té doby projevovala uzavřeně a zachovávala si ke mně odstup. Naši žáci by v nás chtěli vidět nejen autoritu, ale i trochu „kamaráda“.

Do rytířského stavu jsem povýšila čtyři děvčata. Rytíře jsem mezi svými chlapci neobjevila. Dvě rytířky odešly na gymnázium a dvě mi ve třídě zůstaly. Jakou jsem měla radost, když na začátku letošního školního roku jedné z nich zazářil na ruce prsten Rytíře Rubikonu. Stát se rytířem nebylo pro děti formalitou: ptaly se, co pro to mohou udělat, jak se chovat. V pilotním provozu jsme neměli stanovená pravidla pro povýšení žáka do rytířského stavu. Na základě loňských zkušeností se domnívám, že je žádoucí pro děti pravidla jasně stanovit. Ony budou vědět, co se od rytíře žádá, a pro učitele bude jednodušší určit, koho povýšit na rytíře. Povýšení je sice v pravomoci třídního učitele, ale dle mého názoru by se s učitelovou volbou měly děti ztotožnit.

Ze scénářů děti nejvíce bavila Potopa, protože se ve vesnici něco dělo, i když to byla přírodní pohroma. Společné ohrožení nás stmelilo, děti si poskytly azyl v domečkách na vyšších místech i pytle pro nejvíce ohrožené domy. Společně jsme šli na kopce a sledovali stoupající vodu. Žádnou velkou pohromu jsme nezažili, ale děti projevovaly sounáležitost k naší vesnici a ochotu pomoci ohroženému.

Jako náročný - pro moji živou třídu - hodnotím scénář Stanovení zákonů obce. Nakonec jsme je vymysleli i schválili, ale horší to bylo s jejich dodržováním: i u nás "hamižníci" nakupovali neuvěřitelné zásoby jídla, dokonce si vykrádali zásoby, zařízení domečků, kopali do sebe, v četě si nadávali, zkrátka - jak už jsem uvedla - zkoušeli všechny možnosti hry a právě tyto "nekalosti" je velmi bavily. A já jsem udělovala pokárání, pokuty, dokonce jsme měli vězně ve vězení. Ale ono je bavilo i to vězení...

Závěr: Rubikon mi dal příležitost lépe poznat moje děti.

Zapsala Mgr. Věra Dvořáková, ZŠ Jičín, Železnická 460, +420 493 531 566, dvorakova.4zs@seznam.cz

20.11.2010